

ชุดวิชา 41719

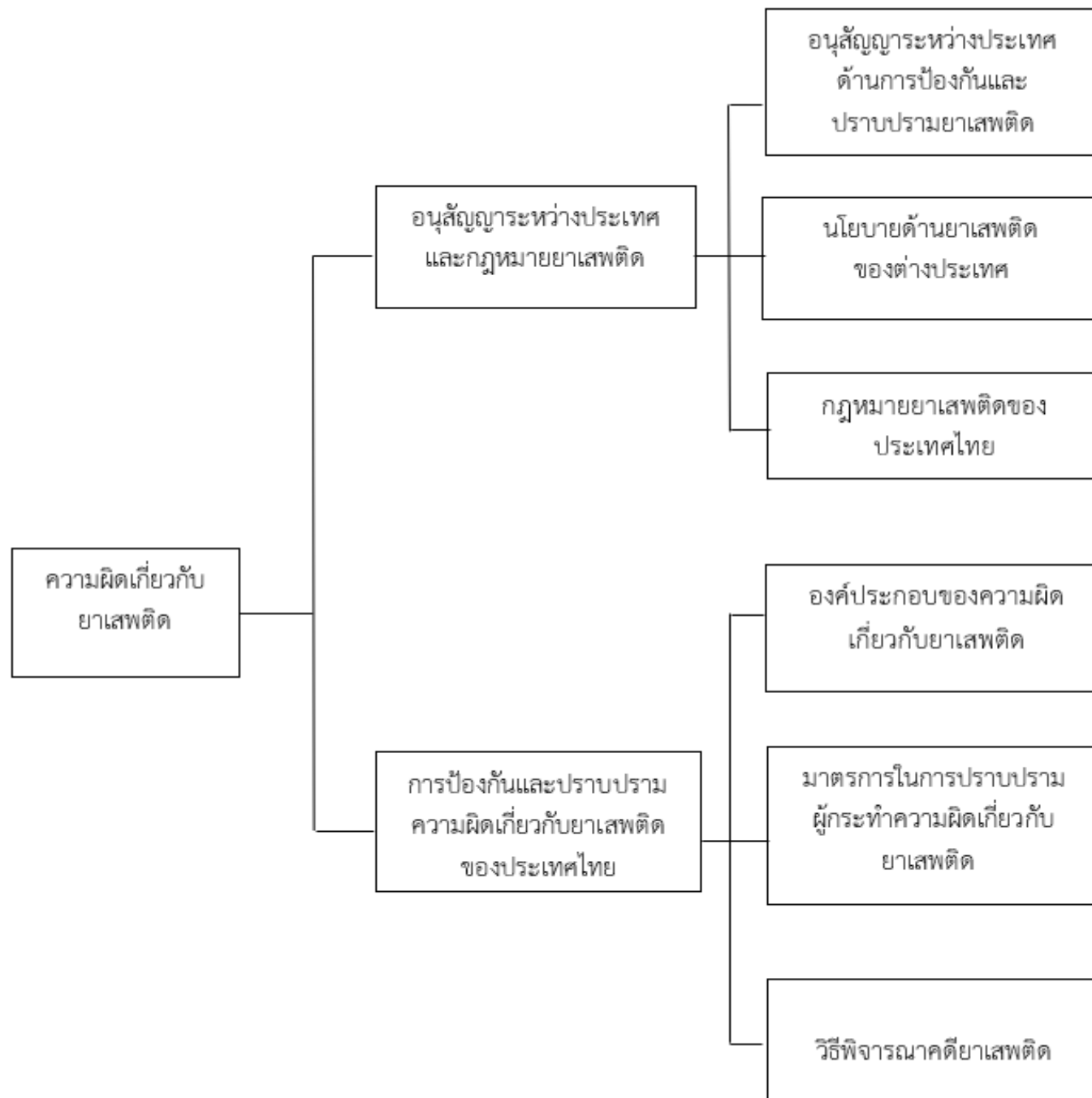
กฎหมายกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมในประเทศและข้ามชาติที่สำคัญ

หน่วยที่ 6

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

อาจารย์ ดร. สุปัตรา แผนวิจิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ส่วนที่ 1 อนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

- อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- นโยบายด้านยาเสพติดของต่างประเทศ
- กฎหมายยาเสพติดของประเทศไทย

อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

- ปัญหาองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดข้ามชาติเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากยาเสพติดเป็นปัญหาที่ทำลายความมั่นคงของประทศและการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรมมีรูปแบบที่ซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ทุกประเทศทั่วโลกจึงให้ความสำคัญในการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศที่สำคัญ 4 ฉบับที่ประเทศภาคสมาชิกต้องนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้อง โดยแต่ละประเทศจะกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดภายใต้บริบทสังคมและนโยบายที่แตกต่างกัน

อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961

SINGLE CONVENTION ON NARCOTIC DRUGS, 1961

ด้วยสถานการณ์ปัญหายาเสพติดมีความรุนแรงและขยายตัวอย่างไม่หยุดยั้งในทุกประเทศ ประกอบกับการมีข้อตกลงหรืออนุสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดหลายฉบับ ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่รัฐบาลต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา คณะกรรมาธิการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ (The Commission on Narcotic Drugs) จึงได้จัดให้มีการจัดทำอนุสัญญาขึ้นมาใหม่ เพื่อรวบรวมหลักการสำคัญของอนุสัญญาต่าง ๆ เพื่อการควบคุมยาเสพติดมาไว้ในฉบับเดียวกัน

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของอนุสัญญามี 3 ประการ คือ

- เพื่อประมวลหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีอยู่ในอนุสัญญาต่าง ๆ มาไว้ในอนุสัญญาฉบับเดียวกัน
- เพื่อตั้งคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างต่างประเทศ (The International Narcotics Control Board) หรือ INCB ให้เป็นองค์กรที่มีความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน
- เพื่อกำหนดให้มีการห้ามเสพหรือใช้ยาเสพติด เช่น ฝิ่น ใบโคคา กัญชา ที่มีใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์

อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 CONVENTION ON PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, 1971

- เพื่อควบคุมสารเคมีบางชนิดที่อาจมีประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมหรือทางการแพทย์ แต่อาจก่อให้เกิดการนำมาใช้ในทางที่ผิด เช่น การนำมาใช้เสพหรือผลิตยาเสพติดได้ โดยมีการจัดวัตถุออกฤทธิ์ออกเป็น 4 ประเภท และมีมาตรการในการควบคุมโดยอาศัยแบบอย่าง (Model) ของอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท โดยกำหนดมาตรการควบคุมด้านต่าง ๆ เช่น การเพาะปลูก การผลิต การสกัด การปรุงยา การอุตสาหกรรม การครอบครอง การขาย การซื้อขาย การนำเข้า การส่งออก การนำผ่าน การขนส่ง ไว้แล้ว รวมถึงการกำหนดให้การกระทำที่ขัดต่ออนุสัญญา จะต้องมียุติโทษเมื่อได้กระทำโดยเจตนา และถ้าเป็นความผิดที่ร้ายแรงจะต้องได้รับโทษอย่างเหมาะสม

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988
UNITED NATIONS AGAINST ILLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, 1988

- อนุสัญญามีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ตลอดจนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านอุปสงค์ที่ผิดกฎหมายที่มีต่อยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและเป็นการตัดทอนผลตอบแทนอันเกิดจากการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท อนุสัญญานี้มีข้อกำหนด 34 ข้อ ได้แก่ การยึดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติด การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (Mutual Legal Assistance) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล (Illicit Traffic by Sea) การสกัดกั้นการฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด เป็นต้น

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, 2000

มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. กำหนดขอบเขตการใช้บังคับในด้านการป้องกัน การสืบสวน และการฟ้องคดีอาญา สำหรับการมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม การฟอกเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด การฉ้อราษฎร์บังหลวง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และการดำเนินการกับความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เมื่อมีลักษณะเป็นความผิดข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม

- ผลจากอนุสัญญาาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้ง 4 ฉบับ ทำให้ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องออกกฎหมายกำหนดฐานความผิดและดำเนินการปราบปรามยาเสพติดด้วยกฎหมายและโทษทางอาญาที่รุนแรง จนในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) ในคดียาเสพติดมากขึ้น โดยใช้แนวทางของประเทศโปรตุเกสเป็นต้นแบบ โดยคำว่า การลดทอนความเป็นอาชญากรรม หมายถึง การถอดถอนหรือการยกเลิกพฤติกรรมบางอย่างออกจากการที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา การลดทอนจากการที่กฎหมายให้เป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกและปรับให้มีผลอย่างใดอย่างหนึ่งคือไม่เป็นความผิดทางอาญาหรือเป็นความผิดอาญาที่มีโทษเล็กน้อย เช่น มีบทลงโทษเฉพาะโทษปรับ หรืออาจใช้วิธีการบริการสาธารณะแทน โดยกลุ่มประเทศยุโรปได้ใช้นโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรมควบคู่กับนโยบายลดอันตรายจากการเสพยาเสพติด โดยไม่มีกระบวนการทางคดีอาญา แต่กลับทำให้จำนวนผู้ติดยาเสพติดและปัญหายาเสพติดลดลง
- ประเทศไทย ปัจจุบันได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดให้สามารถนำกัญชาไปใช้ในการแพทย์ได้ โดยมีเหตุผลในประกาศใช้กฎหมายคือ โดยที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ปรากฏผลการวิจัยว่าสารสกัดจากกัญชาและพืชกระท่อมมีประโยชน์ทางการแพทย์เป็นอย่างมากซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้มีการอนุญาตให้ประชาชนใช้กัญชาและพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคและประโยชน์ในทางการแพทย์ได้

กฎหมายยาเสพติดของประเทศไทย

- กฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หากพิจารณาตามนิยามของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แล้วพบว่า “กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายถึง กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และ
- “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายถึง ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย
- ดังนั้น ในหน่วยนี้ จึงขอกล่าวถึงสาระสำคัญของกฎหมายยาเสพติดที่สำคัญ ได้แก่
 - พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
 - พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
 - พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

- กฎหมายได้นิยาม “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุดิบใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

■ กฎหมายได้แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท คือ

(1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)

(2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ฝิ่นยา (Medicinal Opium)

(3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา ฝิ่นกระท่อม

โดยได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษทั้ง 5 ประเภท

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัตินี้ตราขึ้นเพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้นโดยเฉพาะ

- ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซื้อมาหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม
- กำหนดความผิดของบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ บุคคลที่ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด หมายความว่า การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

- ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหาหรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์และระเบียบเกี่ยวกับกองทุน
- การฟ้องร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
 - การยื่นคำร้องต่อศาล เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง และทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น
 - กรณีมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้อง ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลง
 - กำหนดให้บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม
- กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขึ้นกองทุนหนึ่งประกอบด้วยทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบหรือตกเป็นของกองทุนตามมาตรา32 หรือทรัพย์สินที่มีผู้ให้ หรือทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว

พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559

“วัตถุออกฤทธิ์” หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติหรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์

หน้าที่ของผู้รับอนุญาต หน้าที่ของเภสัชกร การโฆษณา

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

การให้โอกาสแก่ผู้เสพ เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อขาย หรือเสพและขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ได้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาล

ส่วนที่ 2 การป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศไทย

- องค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- การดำเนินคดีและวิธีพิจารณาคดียาเสพติด

1. องค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- ความผิดฐานสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ความผิดฐานพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ความผิดฐานสมคบเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

“ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

บัญญัติข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษทั้ง 5 ประเภท

ความผิดฐานสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา 6 บัญญัติให้ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

- (1) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด
- (2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์ หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อบริการผู้กระทำความผิด
- (3) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกจับกุม
- (4) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด จากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์ หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อบริการผู้กระทำความผิด
- (5) ปกปิด ซ่อนเร้นหรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใด ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด
- (6) ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนักหรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

ความผิดฐานพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 7 บัญญัติให้ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

ความผิดฐานสมคบเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8 บัญญัติให้ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

2. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กำหนดให้เป็นความผิดสากล

เนื่องจากอาชญากรรมด้านยาเสพติด มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ มีเครือข่ายการกระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกันในหลายประเทศโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัย จึงจำเป็นที่ประเทศต่างๆ ต้องร่วมมือกันปราบปรามอาชญากรเหล่านี้ โดยการบัญญัติให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดสากล ปรากฏตาม มาตรา 5

ผู้ใดกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรถ้าปรากฏว่า

- (1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือ
- (2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหายหรือ
- (3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้นหากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

มาตรการสมคบ

โดยกำหนดให้การกระทำที่เป็นการสมคบ หรือร่วมกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิด ซึ่งเป็นการขยายความรับผิดทางอาญาให้กว้างขึ้น เพื่อให้มีโอกาสจับกุมนายทุนหรือตัวการสำคัญมาลงโทษได้มากขึ้น โดยในมาตรา 8 บัญญัติให้ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และความในวรรคสองบัญญัติว่า ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรการรับทรัพย์สิน

- ทรัพย์สินที่จะถูกริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
- ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรา 30
- ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรา 27

ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นโอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

- ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบให้ตกเป็นของกองทุน

- มาตรา 30 บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม
- มาตรา 27 เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง และทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น
- มาตรา 32 ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใด ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลง

3. การดำเนินคดีและวิธีพิจารณาคดียาเสพติด

ปัจจุบันการสืบสวนสอบสวนและกระบวนการพิจารณาคดียาเสพติดอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ซึ่งมีเหตุผลในการตรากฎหมายคือ เนื่องจากในปัจจุบันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้เปลี่ยนแปลงไปสู่อาชญากรรมที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร และมีลักษณะพิเศษมากยิ่งขึ้น โดยผู้กระทำความผิดอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและข้อจำกัดของกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประกอบกับมีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งคดีดังกล่าวมีลักษณะพิเศษและซับซ้อนแตกต่างจากการกระทำความผิดอาญาทั่วไป สมควรมีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติด โดยเฉพาะเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนสอบสวนโดยใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์ ฎีกา และอายุความ รวมทั้งกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับชำระค่าปรับตามคำพิพากษา เพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษคดียาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2550

- หมวด 1 การสืบสวน
 - การปฏิบัติการอำนาจ (มาตรา 7)
 - การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (มาตรา 8)
 - การยกเว้นความรับผิดชอบทางแพ่ง (มาตรา 9)
 - การได้มาซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ (มาตรา 10)
- หมวด 2 การสอบสวน
- หมวด 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น
 - การสืบพยานหลักฐานลับหลังจำเลย (มาตรา 12)
 - กรณีจำเลยรับสารภาพ (มาตรา 13)
- หมวด 4 อุทธรณ์และฎีกา
- หมวด 5 การบังคับโทษปรับ
- หมวด 6 อายุความ

■ การปฏิบัติการอำพราง (มาตรา 7)

- การอำพราง หมายความว่า การดำเนินการทั้งหลายเพื่อปิดบังสถานะหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการโดยลวงผู้อื่นให้เข้าใจไปทางอื่น หรือเพื่อมิให้รู้ความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
- กฎหมายกำหนดให้ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการพระราชบัญญัติ ให้เจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาตมีอำนาจปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และการกระทำและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการอำพรางของเจ้าพนักงานให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

■ การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (มาตรา 8)

- การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม หมายความว่า การครอบครองชั่วคราวซึ่งยาเสพติดเพื่อส่งต่อแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ คำสั่ง หรือการสะกดรอยติดตามของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ การส่งต่อนั้นให้รวมถึงการนำเข้าหรือส่งออกเพื่อการส่งต่อในหรือนอกราชอาณาจักรด้วย
- กฎหมายกำหนดให้ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ให้เจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาต มีอำนาจครอบครองหรือให้มีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมทั้งในและนอกราชอาณาจักรเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดได้ และการกระทำและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำของเจ้าพนักงานตามมาตรา นี้ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

■ การได้มาซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ (มาตรา 10)

กฎหมายกำหนดให้ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ เจ้าพนักงานอาจร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ดำเนินการให้ได้มาซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดและการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

■ หมวด 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

■ การสืบพยานหลักฐานลับหลังจำเลย (มาตรา 12)

- ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งจำเลยมีทนายความ ถ้าปรากฏว่าจำเลยคนใดจงใจไม่มาศาลหรือหลบหนี และมีความจำเป็นเพื่อมิให้พยานหลักฐานสูญหายหรือยากแก่การนำมาสืบในภายหลัง เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรก็ให้ศาลมีอำนาจสืบพยานหลักฐานลับหลังจำเลย แต่ต้องให้อีกาสทนายความของจำเลยที่จะ ถามค้านและนำสืบหักล้างพยานหลักฐานนั้นได้

■ กรณีจำเลยรับสารภาพ (มาตรา 13)

- ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด หรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

■ หมวด 5 การบังคับโทษปรับ

- ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับ ให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเพื่อแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องโทษแทนค่าปรับได้ และให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจตรวจสอบทรัพย์สินและให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา (มาตรา 21)